

Spela på Galopp!

“THE PACE MAKES THE RACE”.

TEXT GEIR STABELL/WWW.GLOBEFORM.COM FOTO JON FRANKLIN

– DEL 7

Nu går vi allt mer på djupet i GaloppMagasinets spelskola. I detta numret pratar Geir Stabell om ”pace”. Tempot i loppet. Vill du vara med från början kan du ladda hem alla de tidigare avsnitten i spelskolan på vår hemsida. www.galoppmagasinet.se

 “The pace makes the race”. Det är ett uttryck som många känner igen. Men vad betyder egentligen tempot i ett galopplopp?

Hur stort inflytande kan det ha på loppets resultat?

Och hur kan jag använda min analys av pace i mitt spel?

Svaret på alla frågorna – som naturligtvis hänger ihop – är: Våldigt mycket ...

När vi talar om ”pace” menar vi i allmänhet hur fort loppet går från start, inte hur fort det går på upploppet. Att loppets pace är en viktig faktor när man analyserar ett lopp är det inget tvivel om. Många hästar tycker om att vara med framme i fältet från början och visar då sitt bästa, medan andra gillar att ligga lite längre

bak i fältet, för att sedan avsluta med en stark finish över upploppet. Hästar som tycker om att komma bakifrån, gynnas av ett lopp med hög pace, medan de som tycker om att ligga i främre träffen hela vägen, gynnas av ett lopp med lägre pace. Detta är relativt elementärt. Men det råder ändå många missförstånd om detta med pace – tempot i början av loppet.

BANFÖRHÅLLANDE OCH SPEED-RATINGS

Låt dig inte förledas av alla teorier som finns om detta, många av dessa är bara något folk ”helst vill tro”.

Bland annat tror många fortfarande att ett högt utgångstempo, leder till snabba sluttider. Visst kan ett banrekord vara resultatet av ett högt utgångstempo, men det gäller oftast i lopp över korta distanser. Ju fortare det går

från start, desto saktare går det mot slutet. När hästarna är trötta över upploppet, kostar det ofta flera sekunder av sluttiden.

Banrekord sätts oftast inte heller på lätta, eller hårda, banor. Det optimala för en galoppör, är en god bana med en friktion, som gör att hästen kommer fort fram utan att använda för mycket kraft. Tänk dig banan som en trampolin. Hästens hov landar på trampolinen i full fart och trycker ner den, sedan studsar trampolinen tillbaka och hoven lyfts från underlaget. Om trampolinen rytm är långsammare än hästens rytm, uppstår en bromseffekt som kostar hästen energi. Det händer när banan är mjuk eller tung. Man kan säga att hästen lämnar kvar energi i underlaget.

Om banan är mycket lätt får man det

“Om trampolinens rytm är långsammare än hästens rytm uppstår en bromseffekt som kostar hästen energi”

motsatta problemet. Då kommer trampolinen att studsa tillbaka, snabbare än hästarna hinner lyfta fötterna. Hästen och trampolinerna är i otakt och hästens aktion blir inte maximalt effektiv. Maximal effektivitet uppnås när banans trampolineffekt har exakt samma rytm som hästens galopp.

Vad det optimala banförhållandet är, kan man inte säga innan tävlingarna är över. Då är det naturligtvis så att, vad som är optimalt för en häst, inte behöver vara optimalt för en annan häst.

En stor, långbent häst har en helt annan rytm i sin galopp, än en liten, kortbent häst. Tyngre hästar har en annan rytm än lättare hästar. Sprinters har en annan rytm än stayers, och trampolineffekten kan under samma tävlingsdag faktiskt vara bra för sprinters och

negativ för stayers. Detta är marginellt men likväl något att notera.

Att värdera tiden i galopplöp är väldigt svårt. Somliga säger att det är omöjligt, men trots det, finns det fler och fler olika “speed-ratings” som är populära bland spelarna. Självtittar jag bara på dem i lopp upp till 1600 meter. Speed-ratings ger ofta medelmåttiga hästar höga värden, och rankingtabeller som bygger på speed-ratings, toppas ofta av hästar som aldrig vinner Grupp1-lopp.

Varför skiljer sig då speed-ratings från traditionella handicaptal?

Det finns två orsaker. För det första tar speed-ratings inte någon hänsyn till vikten hästarna bär. För det andra så tror de som räknar ut speed-ratings, att de kan använda matematiska formler, för att visa hur snabb

banan var en tävlingsdag. Inte bara det, många anser också att deras formler visar skillnaden i banan, från tävlingsdag till tävlingsdag, vecka till vecka. Det tvivlar jag på, det finns så många andra faktorer som spelar in, vindstyrka och -riktning och temperatur som kan ändras under dagen. Detta, förutom de faktorer som hör samman med hästarna, som hur många “speed-hästar” det är i loppen och hur mycket de bästa (och sämsta) hästarna väger etc.

Min tro på den logiska trampolineffekten, som den förklaras här, gör att jag inte tror, att någon kan räkna fram meningsfulla tal på banans snabbhet. Förhållandena varierar mellan olika distanser, olika tillfällen och de förhållandena påverkar olika hästar olika.

De mest välkända av dessa speed-ratings är Beyertalen som beräknas enligt en formel

utvecklad av amerikanen Andrew Beyer. Dessa tal finns i alla formrader som publiceras i Daily Racing Form. För några år sedan skrev Daily Racing Forms redaktör Steven Crist att "vi publicerar tal som inte har någon relevans för loppens resultat". Det var ett kontroversiellt uttalande och Crist hade inga tankar på att ta bort Beyertalen. Han sa bara sin uppfattning om talen. Han visste också att spelarna ville ha speed-ratings, de är enkla att använda och ibland vinner hästen med den bästa ratingen, ibland inte. De kan förefalla enkla att använda men den enklaste lösningen är sällan den bästa.

Tillbaka till "pace", något som kanske är intressantare för oss här i Europa. I USA går de flesta loppen fort från start, i alla fall på dirt-track och syntetiska underlag, medan vi i Europa ser många lopp som går sakta från början. Ibland går det för sakta och då blir pace en viktig faktor. Pace är också viktigt när loppet går för fort i början. Om ett 2000 meterslopp har fyra eller fem, så kallade "speed" hästar, eller "front runners", bör du leta efter hästar som gått bra på 2200 och 2400 meter. Om front-hästarna jagar varandra i spetsen, kommer de att vara trötta när upploppet kommer och hästar med mer stamina kommer bakifrån och passerar.

Om du finner att fältet i ett 2000 meterslopp saknar speed, att det inte finns några typiska front-runners, bör du fokusera ditt spel på hästar som gått bra över kortare distanser. Ett 2000 meterslopp som går sakta från start, kan mycket väl vinnas av hästar som egentligen är bäst på 1600 eller 1800 meter.

Det här är anledningen till att man säger: "the pace makes the race" – och, som tur är, har vi möjlighet att förutse vilket pace ett lopp kommer att ha. I alla fall i lopp med hästar som startat en del och som har en känd form. Orsaken att jag här talar om både banförhållanden och pace, är att banförhållanden alltid kommer att påverka hur ett lopp rids. Ryttarna påverkas av hur snabb eller långsam banan är, och det är ryttarna som bestämmer hur ett lopp rids. Och det är en mycket viktig faktor.

Ofta ser man att långa lopp på en mjuk eller tung bana går för sakta från början, det orsakas av att ryttarna överreagerar på att banan är mjuk eller tung. Det ser man väldigt ofta i USA. Amerikanska jockeys är bland de bästa i världen, men det gäller INTE i gräslopp över 2000 och 2400 meter på en mjuk/tung bana. Då sitter de ofta och tjuvhåller sina hästar, för de är rädda att inte ha något kvar till slut, och loppet utvecklas sig ofta till rena sprinterloppen från sista sväng och in i mål.

PACE OCH FORMTAL

Pace i ett lopp är också viktigt för handicapern. När man räknar på formen i ett lopp över 2400 meter använder man sig normalt av 0,75 kg per längd. Men om loppet går väldigt sakta från start, och utvecklas som ett 1600 eller 2000 meterslopp, får man ofta använda sig av 1,0 kg per längd. Det är ett väldigt osäkert område och man får helt enkelt anpassa sig så gott man kan. Om det dessutom är ett lopp där 3-åringar möter äldre hästar så dyker ett annat problem upp.

Låt oss säga att loppet går över 2400 meter och åldersviktstabellen visar att de äldre hästarna ska ge 3-åringarna 5 kg. De första 1000 går loppet väldigt långsamt, men tempot ökas de sista 1400. Du bestämmer dig för att handicapera loppet som ett 2000 meterslopp. Men över 2000 meter är åldersviktsskillnaden bara 4 kg, inte 5 kg som över 2400 meter. Det ska du kanske ta hänsyn till när du sätter dina formtal, men bara kanske, för åldersvikten visar inte bara skillnaden i styrka och förmågan att bära vikt, utan också på skillnaden i erfarenhet

mellan äldre och yngre hästar. Om du skulle göra sådana justeringar, krävs det att du tar hänsyn till det, när dessa 3-åringar startar nästa gång.

Den intelligentaste handicapern/spelaren använder sig kanske av en flexibel åldersviktstabell i sin analys före loppet. Om han, eller hon, är övertygad om att ett visst lopp kommer att gå väldigt sakta från start, kan det byggas in i uträkningen av 3-åringarnas chanser i loppet. Det kan inte den officiella handicapern göra, då de officiella talen sätts

som en generell värdering av hästarna, utan hänsyn till distans, pace och banförhållanden i kommande lopp.

Förhandsanalyser av ett lopp, med formtal och förmodat tempo i loppet som grundval, har en sak gemensamt med våra observationer i ledvolten (se GaloppMagasinet 3/2008), nämligen att ju mer aktuell information som du kan använda i ditt system – desto bättre.

Därför ska du alltid kombinera all tillgänglig information, i rätt ordningsföljd, i ett system. Du ska också komma ihåg, att det är inte

antalet pusselbitar som är viktigt – utan deras relevans för loppets utgång.

Det är bättre att ha få, rätt utvärderade faktorer än många, dåligt utvärderade, faktorer.

Pace är utan tvivel en av de faktorer du alltid ska ta med i dina värderingar. Till slut! Kom ihåg att du ska ha rätt pace. Rusa inte iväg och gör fel, ta det inte heller för sakta så du inte hinner klart innan starten går.

Don't get outpaced right from the start...